

Харківська державна академія дизайну і мистецтв»

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет «Образотворче мистецтво»

(назва факультету)

Кафедра монументального живопису

(повна назва кафедри)

Пояснювальна записка

до дипломної роботи бакалавра

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: **РОЗПИС ДЛЯ ФОЙЄ АРХІТЕКТУРНОЇ СПОРУДИ**
НА ТЕМУ «ТРИ ГРАЦІЇ»

Виконав: студент 4 курсу,
спеціальності В4 «Образотворче мистецтво та
реставрація»

(шифр і назва спеціальності)

ОПП «Стріт-арт і монументальне мистецтво»

(назва освітньо-професійної програми)

Анастасія БОРОВСЬКА

(ім'я та прізвище)

Керівник проф. Володимир НОСЕНКОВ

(ім'я та прізвище)

Рецензент доц. Дмитро КУРСІН

(ім'я та прізвище)

Харків — 2026

Харківська державна академія дизайну і мистецтв
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет «Образотворче мистецтво»

Кафедра монументального живопису / денна форма навчання

Освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»

Галузь знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

Спеціальність В 4 «Образотворче мистецтво та реставрація»

ОПП «Стріт-арт і монументальне мистецтво»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри монументального живопису

Євген Котляр |
“1” лютого 2026 року

ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ

Анастасія БОРОВСЬКА

1. Тема проекту: Розпис для фойє архітектурної споруди на тему: «Три Грації»

керівник проекту (роботи) Носенков Володимир Миколайович, професор, Заслужений діяч мистецтв України

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від “1” травня 2026 р. № 106-ОС

2. Строк подання студентом проекту (роботи) 7.06.2026

3. Вихідні дані до проекту (роботи): Зібраний підготовчий матеріал під час переддипломної практики

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

- *Обґрунтування актуальності теми;*
- *Збір інформації та систематизація підготовчих матеріалів;*
- *Аналіз аналогів;*
- *Розробка авторської концепції рішення теми;*
- *Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму;*
- *Художньо-технологічні засоби виконання твору;*
- *Висновки;*
- *Список літератури;*
- *Ілюстративні матеріали.*

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): фор-ескіз, проектна частина (вигляд твору в об'єкті, живописний твір (з п'яти полотен), розмір 183 x 110 см.)

6. Дата видачі завдання 1 лютого 2026 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	<i>Затвердження теми дипломної роботи</i>	<i>Травень</i>	ОК
2	<i>Аналіз аналогів</i>	<i>Травень</i>	ОК
3	<i>Розробка авторської концепції рішення теми</i>	<i>Травень</i>	ОК
4	<i>Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму;</i>	<i>Травень</i>	ОК
5	<i>Затвердження ескізів рішення теми</i>	<i>Травень</i>	ОК
6	<i>Систематизація інформації до пояснювальної записки</i>	<i>Травень</i>	ОК
7	<i>Виконання оригіналів дипломної роботи</i>	<i>Травень-червень</i>	ОК
8	<i>Оформлення пояснювальної записки та дипломної роботи</i>	<i>Травень-червень</i>	ОК
9	<i>Захист дипломної роботи</i>	<i>Червень</i>	ОК

Студент

Анастасія БОРОВСЬКА

Керівник проекту (роботи) _____

Володимир НОСЕНКОВ

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ	2
ЗМІСТ	4
ВСТУП.....	5
КОНЦЕПЦІЯ РОБОТИ.....	7
РОЗБІР ОБ'ЄКТА.....	10
ЗБІР МАТЕРІАЛУ	12
РОБОТА З АНАЛОГАМИ	15
СЦЕНАРІЙ РОБОТИ	18
КОМПОЗИЦІЙНЕ, СТИЛЬОВЕ ТА ТЕХНІЧНЕ РІШЕННЯ.....	21
СКЛАД ПРОЄКТУ	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	25
АЛЬБОМ ІЛЮСТРАЦІЙ.....	27

ВСТУП

Впродовж усієї історії мистецтва міфологічні сюжети залишаються важливим джерелом художніх образів та ідей. Вони дають можливість звернутися до універсальних понять краси, почуттів та духовних цінностей, які не втрачають своєї актуальності не залежно від епохи у якій до них звертаються. Сучасне монументально-декоративне мистецтво має великий вплив на формування художнього образу архітектурного середовища. Воно не лише доповнює простір, а й створює певну атмосферу для емоційного та візуального формування ідентичності інтер'єру. Так особливе значення в сучасному мистецтві набуває звернення до культурної спадщини минулого для переосмислення традиційних образів, сюжетів і символів крізь призму сучасного художнього бачення людини.

Найкращим прикладом образів античної культури є відомі три грації — міфологічні постаті, які уособлюють красу, гармонію та радість. Протягом багатьох століть цей образ знаходив відображення в живописі та скульптурі, що й досі залишаються символом досконалості людської природи. У сьогоденні використання культурної спадщини минулого і досі продовжує надихати митців та набувати новий зміст, інтегруючись у сучасні художні тенденції. Велике значення має синтез цих образів із архітектурним простором, де розпис стає не тільки декоративним елементом, а й має емоційний аспект у сприйнятті інтер'єру та створення цілісного образу споруди.

Тема даного проєкту присвячена створенню монументального розпису для фойє архітектурної споруди на тему «Три Грації». В основу композиції покладено поєднання міфологічного сюжету з використанням архітектурних мотивів, декоративних орнаментальних елементів та узагальненими сучасними просторовими формами. Таке поєднання дозволяє розгледіти образ Грацій не лише як античний мотив, а символ, що стає зв'язком між культурними цінностями двох епох.

Композиційне рішення побудоване на взаємодії людських фігур з архітектурним середовищем. Архітектурні форми, орнамент та декоративні елементи створюють багатоплановий художній простір, що поєднує мотиви античності та сучасної стилізації. Завдяки цьому розпис набуває не лише естетичного, а й символічного значення, розкриваючи тему спадкоємності та сталості розквіту мистецтва та відображення розбіжності суспільства.

Метою проєкту є розробка художнього рішення монументального розпису для фойє архітектурної споруди, що поєднувала б виразність образів, певної декоративності та гармонію взаємодії з простором. Реалізація поставленої мети передбачає дослідження історичних і художніх особливостей образу створення трьох Грацій, а також аналіз аналогів монументального мистецтва та створення цілісної композиції, здатної підкреслити характер інтер'єрного простору й спроможність сформувати його атмосферу.

КОНЦЕПЦІЯ РОБОТИ

Основою концепції проєкту стало переосмислення міфологічного образу Трьох Грацій як символу гармонії, взаємозв'язку та безперервності культурного розвитку. У сучасному мистецтві міфологічні сюжети перестають бути лише ілюстрацією давних легенд і набувають значення універсальних архетипів за допомогою яких можна осмислювати сучасні культурні процеси. Саме тому звернення до образу трьох Грацій розглядається не лише як відтворення античного канону, а ще й як пошук осучасненого змісту та пластичного прочитання. Проте в сучасному мистецтві міфологічний образ вже не сприймається як історичний сюжет або ілюстрацією давньої легенди. Він стає способом осмислення культурної пам'яті та способом відновлення зв'язку між минулим і сьогоденням.

Сучасна культура характеризується швидкими змінами, інформаційною насиченістю та постійним переосмисленням традиційних цінностей. У таких умовах особливої актуальності набуває звернення до архетипічних образів, які зберігають свою символічну силу незалежно від історичної епохи. Одним із таких образів є Три Грації — Аглая, Евфросина та Талія, які в античній міфології уособлюють саяво, радість, процвітання, гармонію та творче натхнення. Їх образ став своєрідною формою ідеальної взаємодії, де кожна окрема постать не існує ізольованою від інших, а набуває повноцінного значення лише у взаємодії із ними.

Концепція проєкту ґрунтується на ідеї того, що гармонія не є замінним або завершеним станом. У сучасному світі вона постає як процес безперервного пошуку рівноваги між різними культурами, соціальними та особистими аспектами життя. Саме тому образ Трьох Грацій у даній композиції розглядається не як застиглий античний канон, а як динамічна система взаємодії, що постійно трансформується під впливом часу.

Композиційним центром розпису виступають три жіночі постаті, які формують

єдину пластичну структуру. Їх розташування відсилає до традиційної кругової побудови образу Грацій, однак класична симетрія частково порушується. Завдяки цьому виникає відчуття руху та внутрішньої напруги. Фігури перебувають у тісному взаємозв'язку, утворюючи замкнений простір, який символізує єдність і взаємозалежність. Водночас їх взаємодія сприймається не як статична рівновага, а як процес постійного становлення та зміни.

Важливим елементом композиції є поєднання людських постатей із античними архітектурними мотивами. Простір композиції наповнений образами колон, арок, сучасними декоративними стріт-арт елементами та фрагментами архітектурних конструкцій. Такі елементи виконують не лише декоративну функцію, а й стають символом історичної пам'яті. Архітектура в даному випадку виступає матеріальним втіленням культури, що зберігає сліди минулих епох і традицій, що видозмінюються із часом. Включення архітектурних мотивів дозволяє розширити змістовне поле композиції між міфологічним образом і реальним простором сучасної людини.

Особливе значення має використання орнаментальних структур, натхнення античним меандром та декоративними мотивами сучасного мистецтва. Орнамент виступає своєрідним посередником між фігурами та сучасністю. Він не лише організовує простір, а й підсилює ідею циклічності, безперервності змін та спадкоємності традиції. Завдяки нашаруванню орнаментальних форм створюється ефект багаторівневого простору, у якому минуле та сучасність можуть існувати поряд один з одним та органічно взаємодіяти.

Важливим аспектом художньої концепції є принцип фрагментації. Окремі елементи композиції ніби виходять за межі традиційної завершеності форми. Архітектурні фрагменти, графічні лінії та текстурні нашарування створюють відчуття незавершеності й відкритості образу до подальших інтерпретацій. Такий підхід відображає особливості сучасної культури, у якій цілісність часто формується через поєднання різнорідних елементів, а традиційні образи набувають нових значень у процесі їх переосмислення.

Колористичне рішення композиції базується на контрасті темних насичених площин і золотистих акцентів. Домінування глибоких чорних та графітових відтінків створюють відчуття просторової глибини та монументальності. На цьому тлі золоті елементи набувають особливої виразності, а також відображення символу божественної сили в античності. Символічно золото й досі асоціюється з цінність культурної спадщини, духовним світлом, вищим еквівалентом багатства та безперервністю традицій, яка зберігається попри зміни історичних епох.

Оскільки проєкт розроблений для розміщення у фойє архітектурної споруди, особлива увага приділяється взаємодії композиції з інтер'єрним простором. Розпис покликаний не лише виконувати декоративну функцію, а й формувати емоційну атмосферу середовища. Завдяки поєднанню монументальної виразності, символічного змісту та складної візуальної структури композиція здатна привертати увагу глядача та спонукати його до осмислення взаємозв'язку між культурною спадщиною та сучасністю.

Таким чином проєкт являє собою спробу сучасного переосмислення архетипу Трьох Грацій через засоби монументального мистецтва. У композиції античний образ виступає не як історична реконструкція, а як жива культурна модель, що здатна змінюватися та набувати нових значень скрізь роки. Поєднання пластики фігур, архітектурних мотивів, орнаментальних структур із використанням сучасних графічних елементів формує багатошаровий художній образ, який поєднує традицію, сучасність та нерозривний зв'язок епох у межах єдиного монументального простору.

РОЗБІР ОБ'ЄКТА

Монументальний розпис призначений для розміщення у фойє архітектурної споруди громадського призначення, де саме полотно має розмірі 183 x 110 см. Фойє є першим простором, з яким взаємодіє відвідувач під час входу до будівлі, тому його художнє вирішення відіграє важливу роль у формуванні загального враження від архітектурного середовища. Саме тут відбувається первинне сприйняття його характеру простору та зчитування емоційної атмосфери. З огляду на це художнє оформлення фойє повинно виконувати не лише декоративну функцію, а й створювати цілісний образ, що поєднує архітекту та мистецтво до єдиної композиційної системи.

Приміщення характеризується відкритим плануванням, достатньою площею та високою стелею, що забезпечує гарне сприйняття монументального твору з різних точок простору. Простір організовано таким чином, щоб забезпечити комфортне пересування відвідувачів та спростити сприйняття архітектурного середовища. Основні потоки руху проходять через центральну частину фойє, завдяки чому композиція стає одним із головних композиційних акцентів інтер'єру.

Для оздоблення інтер'єру використані сучасні матеріали та стримані колористичні рішення, які не перевантажують простір декоративними елементами. Саме ці нейтральні відтінки допомагають монументальному твору спокійно інтегруватися та створюють сприятливі умови для нього формувати художній образ приміщення. Завдяки лаконічності архітектурного середовища увага глядача концентрується на розписі та його змістовному наповненні.

Освітлення фойє забезпечується як природнім світлом, так і штучним джерелом освітлення. Денне освітлення надходить через великі віконні прорізи, які сприяють рівномірному освітленні простору протягом світлового дня. У вечірній час функція освітлення виконують стельові світильники із архітектурним світлом і

локальні світлові акценти, які підсилюють виразність монументальної композиції та дозволяють зберегти її візуальне сприйняття за різних умов освітлення.

Для розміщення розпису обрано основну акцентну стіну фойє, яка добре проглядається з більшості функціонування зон приміщення. Таке розташування забезпечує активну взаємодію композиції із архітектурним простором та дозволяє сприймати її як частину інтер'єру. Монументальний твір не ізолюється від навколишнього середовища, а вступає з ним у композиційний та смисловий діалог.

Важливою особливістю об'єкта є його суспільний характер. Фойє виступає місцем зустрічі, комунікації та короткочасного перебування людей різного віку та соціальних груп, саме тому художнє рішення повинно бути достатньо виразним для швидкого сприйняття, але водночас містити глибший символічний зміст, який розкриватиметься під час більш уважного розгляду композиції.

Таким чином образно-пластичне рішення розпису на тему «Три Грації» відповідає особливості архітектурного середовища у якому він розташований. Масштаб композиції дозволяє органічно вписати композицію відповідно співвідношенням її розмірів до простору, а навпаки використовувати архітектурні мотиви, орнаментальні елементи та узагальнення пластичних форм сприяючи гармонічне поєднання живописного твору із інтер'єром. Завдяки цьому розпис виконує не лише декоративну, а й створюючи акцент та підсилюючи емоційно-естетичне сприйняття твору.

ЗБІР МАТЕРІАЛУ

Для розробки художньої концепції монументального розпису на тему «Три Грації» було проведено дослідження міфологічних джерел, історії мистецтва, художніх інтерпретацій образу Харит у різні історичні періоди, а також сучасних підходів до переосмислення класичної спадщини в монументальному мистецтві. Вивчення літературних, історичних та мистецтвознавчих матеріалів дозволило визначити основні змістові акценти майбутньої композиції та сформувані її образно-пластичне рішення. Для більш глибокого розуміння пластики фігур були проаналізовані твори Антоніо Канови та Бертеля Торвальдсена. Їх роботи демонструють ідеалізовану гармонію людського тіла, плавність силуетів, рівновагу композиційних мас та ритмічну взаємодію персонажів. Ці принципи стали важливою основою для побудови композиції та визначення характеру взаємодії фігур у проєкті. Так аналіз зібраного матеріалу дозволив визначити основні образні елементи композиції та їх смислове навантаження.

Три Грації — центральний образ композиції. У давньогрецькій культурі вони вважалися супутницями богині Афродіти та уособлювали красу, гармонію, життєву енергію, радість і творче натхнення. Упродовж століть образ Грацій залишався одним із найпоширеніших сюжетів європейського мистецтва, набуваючи різних трактувань залежно від художньої епохи та світоглядних особливостей часу. У проєкті вони виступають не лише міфологічними персонажами, а й символом взаємозв'язку між різними епохами, культурами та станами людського буття. Їх єдність уособлює гармонію, яка постійно змінюється та набуває нових форм.

Кругова взаємодія постатей — символ циклічності життя, безперервності культурного розвитку та постійного руху. Замкнена композиційна структура створює відчуття єдності, де кожен елемент залежить від іншого та існує як частина цілого.

Античні архітектурні елементи — символ культурної пам'яті та спадкоємності поколінь. Вони відсилають до історичного розвитку цивілізації та нагадують про роль архітектури як матеріального свідчення людської історії. Ці архітектурні форми створюють просторове середовище, у якому відбувається взаємодія міфологічних образів. символ історичних нашарувань та процесу трансформації культурної спадщини. Вони створюють відчуття діалогу між різними епохами та нагадують про те, що будь-яка культура формується на основі попереднього досвіду.

Колони — символ стабільності, гармонії та порядку. Є символом античної культури та виступають образом фундаменту, на якому вибудовується мистецька традиція. Вертикальний характер колон підкреслює зв'язок між земним і духовним початками.

Арки — символ переходу та трансформації. Вони позначають умовний перехід між минулим і сучасністю, між матеріальним і духовним світом. Завдяки аркам композиційний простір набуває більшої глибини та багатозначності.

Орнаментальний меандр — один із найхарактерніших символів античного мистецтва. Його безперервна лінія асоціюється з нескінченністю руху, циклічністю часу та неперервністю культурного розвитку. У композиції меандр виконує як декоративну, так і змістову функцію.

Золото — символ цінності, духовного світла та культурної пам'яті. Золоті акценти підсилюють монументальність композиції та акцентують увагу на ключових елементах твору. Водночас вони створюють асоціацію з мистецькою спадщиною минулих століть.

Темний фон композиції — символ часу та історичного простору, крізь який проходить культурна пам'ять. Він дозволяє об'єднати всі елементи твору в єдину систему та підсилює контраст між минулим і сучасністю.

Графічні лінії та текстурні нашарування — символ сучасного світу, його динамічності та багатшаровості. Вони порушують класичну завершеність форми та

створюють ефект постійної трансформації образу. Через ці елементи підкреслюється ідея переосмислення античного архетипу в контексті культури XXI століття.

Фрагментація окремих елементів — символ змін, переосмислення та безперервного розвитку художньої форми. Вона демонструє, що гармонія в сучасному світі не є статичним ідеалом, а постає як процес пошуку та взаємодії різних смислів.

На основі зібраного матеріалу композиція формується як багаторівнева система образів і символів, у якій міфологія, архітектура та сучасна художня мова поєднуються в єдиному художньому просторі. Через взаємодію пластичних форм, архітектурних мотивів та декоративних елементів створюється образ трансформованого архетипу гармонії, що відображає взаємозв'язок культурної спадщини та сучасного світогляду. У цій художній концепції композиції, де образ Трьох Грацій виступає символом гармонії, що проходить крізь час та набуває нових форм відповідно до змін культурного середовища. Поєднання міфологічних образів, архітектурних мотивів, орнаментальних структур та сучасних художніх прийомів дозволило створити багат шаровий художній образ, спрямований на осмислення взаємозв'язку традиції та сучасності в контексті монументального мистецтва. Тут руйнування цілісності окремих елементів, нашарування різних візуальних структур та поєднання реалістичних і декоративних прийомів дозволяють створити ефект багат шаровості образу, що осмислює взаємодію традицій та сучасних мотивів у монументальному мистецтві. Також подібний прийом символізує складність сучасного сприйняття історії, у якому минуле не зникає, а продовжує існувати через процес постійного переосмислення у сучасному світі.

РОБОТА З АНАЛОГАМИ

У процесі розробки монументальної композиції дипломної роботи на тему «Три Грації» значна увага приділялася вивченню художніх аналогів, які дозволили визначити напрямок пластичного, композиційного та стилістичного вирішення проєкту. Аналіз творчості митців різних періодів став важливим етапом формування авторської концепції, оскільки дав можливість простежити способи інтерпретації античної спадщини в класичному та сучасному мистецтві.

Антоніо Канова (1757–1822) належить до найпомітніших майстрів неокласицизму й створив одну з найзначніших скульптурних інтерпретацій сюжету про Трьох Грацій. У його творах найбільше вражає суцільність пластики постатей, узгодженість їхніх контурів і відчуття прихованої рівноваги. Саме композиція Канови стала значущою опорою в пошуках зв'язку між фігурами та в конструюванні кругового руху в авторському задумі. Окремо зацікавили делікатне ліплення об'ємів і націленість на формування спільного ритмічного цілого.

Бертель Торвальдсен (1770–1844) так само звертався до мотивів античних міфів і до класичного розуміння гармонії. Його манері властиві лаконічність виражальних засобів, виразна побудова композиції та збалансованість образів. Розгляд його творів дав змогу досягнути засади формування монументальної композиції й значення пластичної зібраності для створення єдиного художнього образу.

Сучасні художники виступають своєрідними інтерпретаторами архетипних образів, трансформуючи їх відповідно до нових культурних умов. У монументальному мистецтві цей процес проявляється у переосмисленні античної спадщини через різні художні стратегії — від інтеграції класичних образів у стріт-арт до абстрактних або рефлексивних форм репрезентації міфу. Саме тому дослідження трансформації античних архетипів у сучасному мистецтві дозволяє

глибше зрозуміти механізми формування нової візуальної міфології у культурі ХХІ ст.

Одним з таких прикладів синтезу класичної традиції та сучасної візуальної культури, що мали вплив на концепт, є творчість іспанського художнього дуету *PichiAvo*. У їхніх монументальних роботах образи античних богів і героїв поєднуються з художніми стратегіями стріт-арту і графіті. Художники використовують пластичну мову класичної скульптури, відтворюючи фігури богів із високим рівнем анатомічної точності та виразною світлотіньовою моделлю, що нагадує мармурову пластику античних статуй. Однак поверх цих фігур накладаються яскраві кольорові шари графіті, тегів і абстрактних написів. Це породжує своєрідний візуальний конфлікт між упорядкованою гармонією класичного мистецтва та хаотичною мовою сучасного міста. У цьому контексті античний архетип не втрачає своєї монументальності, але вступає у взаємодію з новими культурними кодами. Міфологічний персонаж перестає бути недосяжним символом сакрального минулого і стає частиною сучасного урбаністичного середовища. Їхня творчість зводить до купи класичну скульптурну візуальність і сучасний словник стріт-арту та монументального малярства. Митці широко залучають античні мотиви, вводячи їх у теперішнє міське середовище через графічні акценти, нашаровані фактури, поділ площини на фрагменти та зіставлення академічної пластики з емоційними декоративними прийомами. Такий спосіб поєднання давнини й сучасного став одним із провідних орієнтирів у процесі створення авторської композиції. Найбільше привернуло увагу зіставлення масштабності фігур з активним декоративним тлом, у межах якого вони перебувають.

Важливим аналогом стала також займає творчість італійського художника **Luca Pignatelli**, який працює переважно в медіумі живопису. На відміну від стріт-арту, що інтегрується в публічний простір міста, Pignatelli звертається до образів античності через рефлексію над історичною пам'яттю та матеріальністю часу. У його творах

часто зображуються фрагменти античних скульптур — голови богів або героїв, які виринають із темного або фактурного тла. Важливу роль у його живописі відіграє матеріальність поверхні. Художник використовує грубі текстури, нашарування фарби, а інколи й індустріальні матеріали, що створюють відчуття зношеності та історичного шару. Завдяки цьому античний образ сприймається не як ідеалізована форма, а як фрагмент культурної пам'яті, що зберігся крізь час. Таким чином, Pignatelli пропонує інший спосіб актуалізації міфу — не через урбаністичну експресію або візуальний експеримент, а через осмислення руїни та історичної дистанції. У його роботах архетип набуває характеру культурного сліду, що нагадує про циклічність історії та крихкість цивілізаційних структур. У своїх роботах він часто звертається до теми культурної пам'яті та поєднує античні образи з фактурним нашаруванням. Його твори створюють відчуття археології образу, де минуле не відтворюється буквально, а постає у вигляді фрагментів, що зберегли та пройшли скрізь час. Особливу увагу привертають серія робіт художника із античними образами, які мали участь у виставці в просторі Гліптотеки у Мюнхені у 2024 році. Ці роботи мають принцип фрагментації та поєднання історичних образів із сучасною художньою мовою.

У результаті аналізу творчості зазначених митців було сформоване власне бачення композиції. Від класичного мистецтва запозичено принцип пластичної взаємодії фігур та ідею композиційної побудови. Коли від сучасних художників — прагнення до переосмислення традиційних цінностей античності та її образу через поєднання візуальних мов, використання архітектурних мотивів

Таким чином, робота з аналогами стала важливим етапом у формуванні композиції та авторського бачення проекту. Дослідження творчості митців тієї епохи та стилів дало глибше розуміння особливостей образу Трьох Грацій у мистецтві та поле для пошуку власного підходу їх інтерпретацій в контексті сучасного монументального мистецтва.

СЦЕНАРІЙ РОБОТИ

Монументальний твір звертається до сюжету «Три Грації» і постає як актуальне осмислення одного з найвпізнаваніших мотивів античності. Його задуманий простір — вестибюль архітектурного об'єкта, тож образ вибудовано так, аби він читався і зблизька, і в масштабі всього інтер'єру. Провідний сенс роботи полягає в розгляді архетипу гармонії та того, як він змінюється в контексті сучасної культури. У центрі всієї побудови перебувають три жіночі фігури — Три Грації, що формують головний смисловий і композиційний вузол. Їхня постановка спирається на античний принцип кругової взаємодії: кожна постать окрема, але водночас нерозривна з іншими. Фігури з'єднані щільною пластичною взаємодією, через що виникає замкнений руховий ритм, який стягує всю композицію в одне ціле.

Фігура в центрі повернена до глядача спиною. Цей прийом перегукується з класичним каноном образу Трьох Грацій і висуває на перший план виразність силуету. Разом із тим вона виступає умовним кордоном між внутрішнім колом композиції та простором того, хто дивиться. Дві інші постаті частково спрямовані одна до одної, підтримуючи безперервний рух по колу. Їхні пози й пластика жестів утворюють мережу взаємозв'язків, у якій читаються єдність, взаємна опора та гармонійність.

У класичному розумінні Харити пов'язані з красою, радістю й достатком. У цій роботі такі значення розширюються. Одна фігура уособлює культурну пам'ять і зв'язок із минулим, друга передає стан перетворення та пошук нових форм, а третя репрезентує теперішнє й майбутнє. У підсумку Три Грації постають не просто міфічними постатями, а метафорою безперервного культурного розвитку.

Архітектурні відсилання зосереджено здебільшого ліворуч і праворуч, де вони створюють декоративне тло для центральної групи фігур. До полотна введено уламки античної архітектури — колони, аркові форми й деталі, витримані в стриманому сіро-графітовому спектрі. Вони не перетягують увагу з головних

образів, а, навпаки, додають їм монументальності й підкреслюють зв'язок твору з античною традицією. Архітектурні фрагменти зчитуються як рештки минулого, що пройшли крізь час. Їхня часткова узагальненість і декоративна подача формують відчуття історичної пам'яті, присутньої в сучасному культурному полі. Завдяки цьому образ Трьох Грацій розміщується не в конкретній історичній обстановці, а в умовному проміжку між давниною та сьогоденням. Значущою складовою композиції стають орнаментальні побудови й графічні прийоми. Меандрові лінії, декоративні вставки та фактурні нашарування проходять крізь усю площину, зшиваючи частини композиції між собою. Вони задають додатковий ритм і посилюють враження руху. У цій ролі елементи виступають знаком часу, що невинно прямує вперед, не розриваючи зв'язку між різними культурними епохами.

Окремого наголосу набуває принцип фрагментації деталей. Деякі архітектурні форми й декоративні компоненти ніби зникають у просторі або переходять у систему графічних площин. Саме так виникає відчуття багат шаровості та історичних напластувань. Глядач сприймає твір як сплав часових шарів, у яких античний мотив постійно змінюється й відкриває нові смисли.

Колірна система тримається на протиставленні темної основи та золотих декоративних підкреслень. Темний простір дає відчуття глибини й робить композицію більш монументальною. Золото виділяє ключові деталі, підсилює декоративний характер і викликає асоціації з античною культурною спадщиною. Унаслідок цього звучання твору стає урочистим, але водночас сучасним.

Усі складники роботи зведено до єдиного пластичного й смислового рішення. Центральні фігури, архітектурне оточення, орнаментальні мотиви та фактурні нашарування вибудовують цілісну художню систему, у якій минуле й сучасність присутні одночасно.

Отже, логіка композиції тримається на взаємодії класичного міфологічного образу та актуальної художньої мови. Через мотив Трьох Грацій розгортається думка про гармонію як про процес постійних змін. Твір показує, що спадщина культури не

є нерухомою, її безперервно переосмислюють, зберігаючи зв'язок із теперішнім і майбутнім, а також він орієнтований на сприйняття під час руху глядача у просторі фойє. Завдяки монументальності форм і виразному силуетному рішенню головний образ зчитується і на близькій дистанції, і з далеких точок огляду. Архітектурний контекст і декоративні компоненти відкриваються поступово під час наближення, формуючи багаторівневий спосіб сприйняття роботи.

КОМПОЗИЦІЙНЕ, СТИЛЬОВЕ ТА ТЕХНІЧНЕ РІШЕННЯ

Робота є художнім твором у вигляді поліптиху. Написана на полотні акрилом із використанням золотого акрилу та маркерів, розмір 183 x 110 см.

Композиційне рішення

Уся побудова зосереджена на трьох жіночих фігурах, що формують провідний осередок композиції твору. За основу взято круговий принцип взаємодії постатей, притаманний усталеному скульптурному образу Трьох Грацій. Зімкнений ритм контурів надає відчуття цілісності й неперервного руху, одночасно виразно показуючи зв'язок між усіма складниками композиції.

Центральна частина роботи виділено найщільнішим нагромадженням пластичних мас і декору. Плин руху фігур веде погляд спостерігача по колу, вибудовуючи всередині композиції безупинний візуальний шлях. Вертикальні архітектурні лінії врівноважують пластику людських тіл і задають конструктивну опору твору. Додатковий імпульс руху дають діагоналі декоративних деталей та орнаментальних побудов, що виходять поза межі основних об'ємів і зводять розрізнені частини композиції в одне ціле.

Архітектурні образи, розміщені довкола центрального образу, вибудовують багатошаровий простір і посилюють відчуття історичної глибини. Через поєднання фігуративного й декоративного складників композиція зчитується не як відокремлене зображення, а як елемент архітектурного оточення.

Колористичне рішення

Колористичний задум ґрунтується на злитті насичених темних барв із золотистими акцентами. Кольорову основу утворюють вишукані чорні, графітні та нюдові тони, що вибудовують єдине тло для всієї композиції. Стримана палітра дає змогу виділити монументальність твору та вибудувати відчуття зібраності й внутрішньої рівноваги.

Золотисті елементи стають провідними акцентами в побудові композиції. Вони посилюють монументальний ефект роботи, виокремлюють певні архітектурні й орнаментальні обриси та водночас вибудовують асоціацію з античною культурною спадщиною і традиціями монументального мистецтва, а також спрямовують глядача до центру композиції. Протиставлення темної основи й золотих штрихів робить композицію виразнішою та гарантує її чітке прочитання в архітектурному середовищі. Колір у цій композиції має не тільки декоративне, а й змістове призначення. Завдяки йому поєднуються різні часові шари, коли історичні мотиви зводяться до купи із сучасною художньою мовою.

Стильове рішення

Композиційне стилістичне рішення вибудоване на синтезі реалістичної трактованої пластики людських фігур із декоративними й графічними складниками. В основу покладено класичні засади подання людського тіла, притаманні античній традиції та академічній школі. При цьому звична пластична мова частково змінюється завдяки застосуванню умовних поверхонь, розчленуванню модулів та накладанню різнорідних візуальних шарів.

У межах композиції співіснують ознаки монументально-декоративної композиції, прийоми актуальної стилізації та риси архітектурно-графічного мислення. На становлення художньої мови твору відчутно вплинули роботи Антоніо Канови та Бертеля Торвальдсена, а також сучасних авторів Kiki Smith, PichiAvo та Luca Pignatelli, у роботах яких антична й класична спадщина інтерпретується за допомогою сучасних виражальних засобів. Зіставлення пластики людського тіла, архітектурних тем і орнаментальних побудов дає змогу сформувати багат шаровий образ, у якому традиційне поєднується з теперішнім.

Технічне рішення

Композиція передбачає виконання в техніці монументального живопису із застосуванням багат шарового живописного опрацювання. Особлива увага

приділяється моделюванню форми за допомогою світлотіньових переходів та створенню складної фактурної поверхні.

Щоб досягти мистецької виразності, поєднують рівні мальовничі поверхні з оздобними фактурними вкрапленнями. Завдяки протиставленню матеріальності виразніше видно різницю між пластичною мовою людських постатей і архітектурними компонентами. Переходи тональності формують відчуття просторової глибини, тоді як нашарованість живописної побудови посилює враження історичних пластів і культурної пам'яті.

Декоративні золотисті акценти застосовують для візуальної єдності композиції та для увиразнення її монументального звучання. Поєднання технічних засобів дає змогу сформувати художній образ, який узгоджено взаємодіє з архітектурним оточенням і корелює із загальною концепцією проєкту.

СКЛАД ПРОЕКТУ

До складу проекту входить:

- дипломна записка (40 стр.)
- дипломний твір у формі поліптиха (п'ять полотен загальним розміром 183 x 110 см.)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

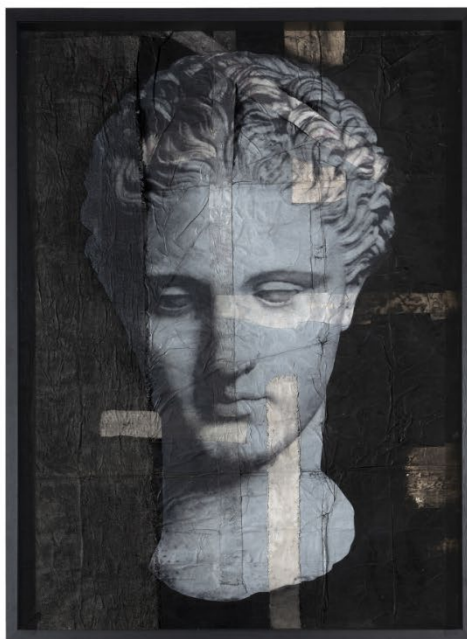
1. Кун М. А. Легенди і міфи Стародавньої Греції. — Київ : Основи, 2008. — 512 с.
2. Гесіод. Теогонія. Праці і дні. — Київ : Основи, 2007. — 344 с.
Юнг К. Г. Архетипи і колективне несвідоме. — Львів : Астролябія, 2018. — 608 с.
3. Гомбріх Е. Г. Історія мистецтва. — Київ : ArtHuss, 2019. — 688 с.
4. Лосєв О. Ф. Міфологія греків і римлян. — Київ : Ваклер, 1996. — 976 с.
5. Античне мистецтво. Навчальний посібник для студентів мистецьких спеціальностей. — Київ : Либідь, 2010.
6. Символіка орнаменту в античному мистецтві. URL:
[https://uk.wikipedia.org/wiki/Меандр_\(орнамент\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Меандр_(орнамент)) (дата звернення: 28.05.2026)
7. Три грації. Вікіпедія — вільна енциклопедія. URL:
<https://uk.wikipedia.org/wiki/Харити> (дата звернення: 15.05.2026)
8. Antonio Canova. The Three Graces. Victoria and Albert Museum. URL:
<https://www.vam.ac.uk/articles/the-three-graces?> (дата звернення: 07.05.2026)
9. Antonio Canova Museum. Official Website. URL:
<https://www.museocanova.it/en/> (дата звернення: 07.05.2026)
10. The Three Graces. Art Fund. URL:
<https://www.artfund.org/our-purpose/art-funded-by-you/the-three-graces> (дата звернення: 08.05.2026)
11. Kiki Smith. Whitney Museum of American Art. URL:
<https://whitney.org/artists/3383> (дата звернення: 10.05.2026)
12. PichiAvo. Official Website. URL:
<https://www.pichiavo.com/> (дата звернення: 05.05.2026)
13. Luca Pignatelli. Artsy Net. URL:
<https://www.artsy.net/artist/luca-pignatelli> (дата звернення: 05.05.2026)

- 14.Архетип у мистецтві та візуальній культурі : збірник наукових праць. — Київ : НАОМА, 2021.
- 15.Монументально-декоративне мистецтво України XX–XXI століття : навчальний посібник. — Київ : Каравела, 2020.
- 16.Історія світової культури та мистецтва : підручник / за ред. Л. Т. Левчук. — Київ : Центр учбової літератури, 2018.
- 17.Символіка архітектурних форм у європейському мистецтві. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Арка> (дата звернення: 07.06.2026)
- 18.Класична традиція в сучасному мистецтві. Науковий вісник НАОМА. — Київ, 2022.
- 19.Irvine, M. The Work on the Street: Street Art and Visual Culture. London: Routledge, 2012. 256 p.

АЛЬБОМ ІЛЮСТРАЦІЙ

Іл. 1. «Три грації», скульптура, Антоніо Канова, 1814 – 1817, Італія. Музей № А.4-1994. © Музей Вікторії та Альберта, Лондон

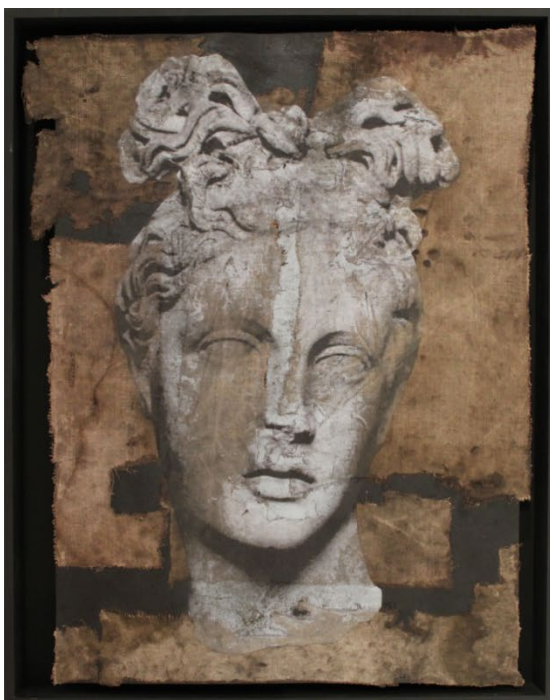
Іл. 2. Лука Піньятеллі, «Без назви», змішана техніка, колаж з марлі, тканини, папір на полотні, нанесений на стіл, 112 × 81,5 см, 2015 рік

Іл. 3. Лука Піньятеллі, «Афродита», олія на брезенті залізничного вагона,
60 × 40 см, 2005 рік

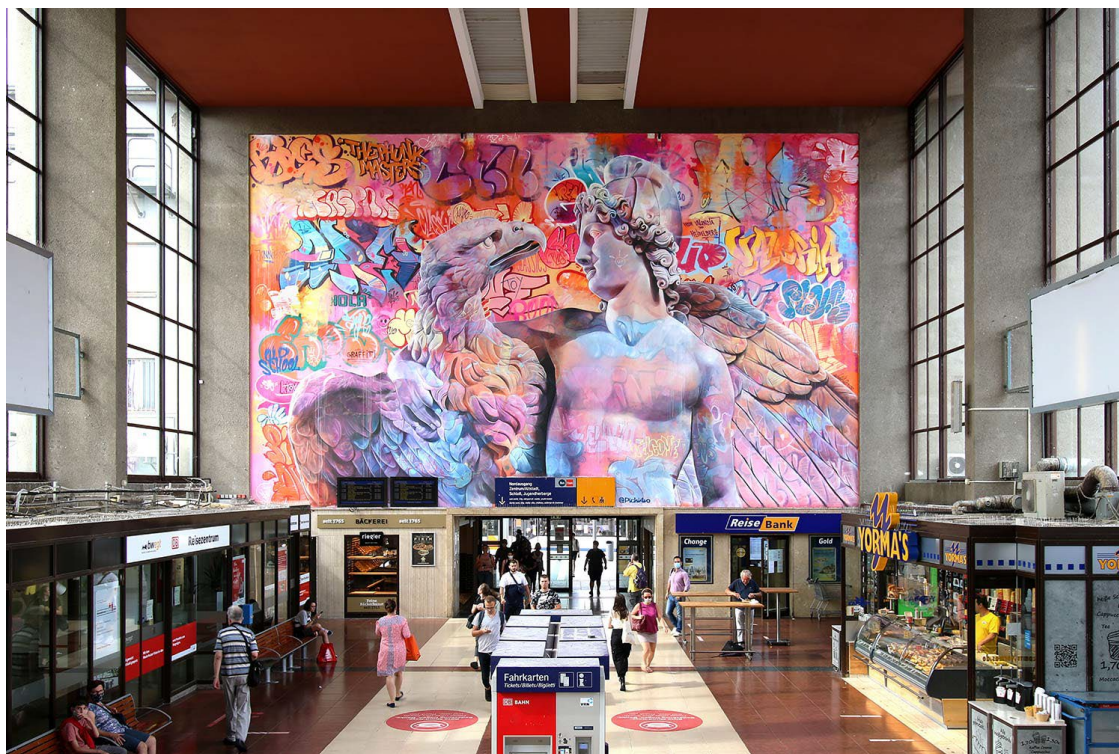
Іл. 4. Лука Піньятеллі, «Рим», олія на залізничному чохлі,
31 × 43 см, 2003 рік

Іл. 5. Лука Піньятеллі, «Муза», змішана техніка на залізничному брезенті, 77 × 60,5 × 6 см з рамкою, 2021 рік

Іл. 6. PichiAvo, «Медуза» мурал у Лісабоні, Португалія, 2025 рік

Іл. 7. PichiAvo, «Ганімед та Орел» на Центральному залізничному вокзалі Гейдельберга, Німеччина, 2020 рік

Іл. 8. PichiAvo, «Орфічний гімн Трьом Граціям», II, друковане видання, Друк Giclee на бавовняному папері (290 г/кв. м), 45,7 x 106,7 см, 2022 рік

Іл. 9. PichiAvo, «Медуза Ронданіні Лефкос», фарба аерозольною, акриловою та олійною фарбою на полотні (з УФ-чорнилом), 120 x 90 см, 2021 рік

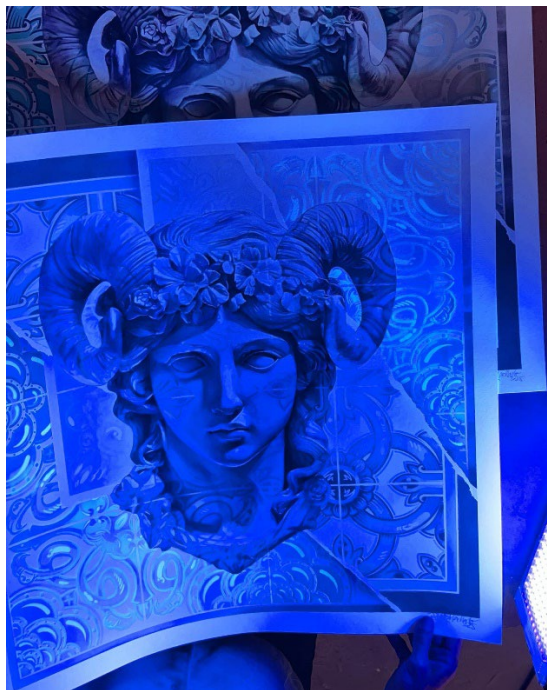
Іл. 10. PichiAvo, «Медуза Ронданіні Лефкос», фарба аерозольною, акриловою та олійною фарбою на полотні (з УФ-чорнилом), 120 x 90 см, 2021 рік (УФ-версія)

Іл.11. PichiAvo, «Три Грації» мурал, Монреаль, Канада, 2023 рік

Іл. 12. PichiAvo, Друковане видання «Матеріал фауни», Друк жикле на оксамитовому папері (270 г), AP, оброблені вручну УФ-чорнилом, підписані та пронумеровані художниками, 70 x 70 см, 2025 рік

Іл. 13. PichiAvo, Друковане видання «Матеріал фауни», Друк жикле на оксамитовому папері (270 г), АР, оброблені вручну УФ-чорнилом, підписані та пронумеровані художниками, 70 x 70 см, 2025 рік, (УФ-версія)

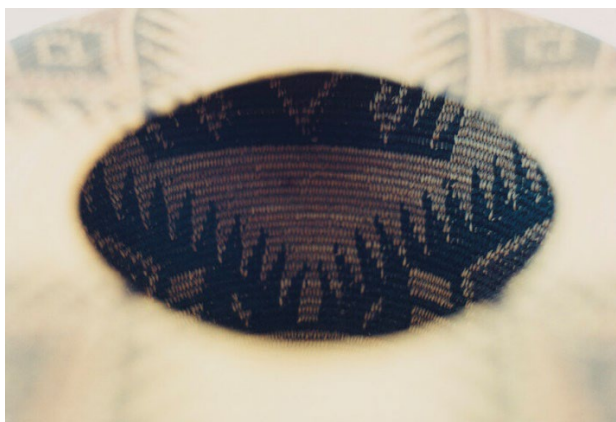
Іл. 14. «Три грації», скульптура, Бертель Торвальдсен, 172x125x50 см, 1842 рік

Іл. 15. «Геба», скульптура, Бертель Торвальдсен, 156,5 см, музей Тровальдсена 1815 рік,

Іл. 16. «Венера з яблуком», скульптура, Бертель Торвальдсен, 160 см, музей Тровальдсена, 1813-1816 рік,

Іл. 17. Kiki Smith, «Не названа», фотографія, 68.1 × 101.1 см, 2000 рік

Іл. 18. Joeyzazueta, «Вічна любов», полотно олія, 30 x 60 см. 2026 рік

Іл. 19. Євген Шаповалов. «Тиск мас: Колапс плоті»
Полотно, олія 160 x 120 см. 2026 рік

Іл. 20. Боровська Анастасія. Проект бакалавра
«Три Грації». Початковий ескіз. 2026

Іл. 21. Боровська Анастасія. Проект бакалавра
«Три Грації». Фінальний ескіз. 2026

Іл. 22. Боровська Анастасія. Проект бакалавра
«Три Грації». Ескіз середнього модуля. 2026

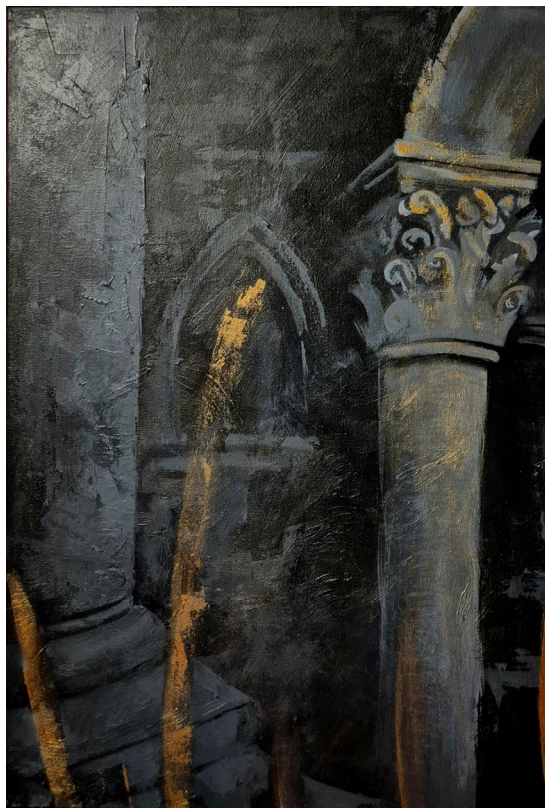
Іл. 23. Боровська Анастасія. Проект бакалавра,
«Три Грації». Ескіз. 2026

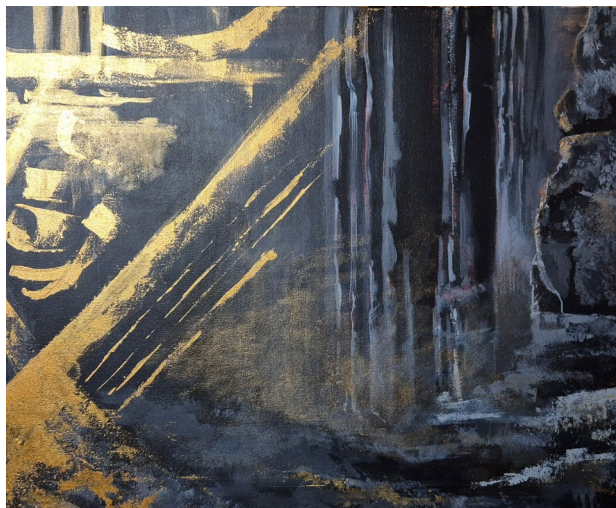
Іл. 24. Боровська Анастасія. Проект бакалавра,
«Три Грації». Етапи фрагментів. 2026

Іл. 25. Боровська Анастасія. Проект бакалавра,
«Три Грації». 2026

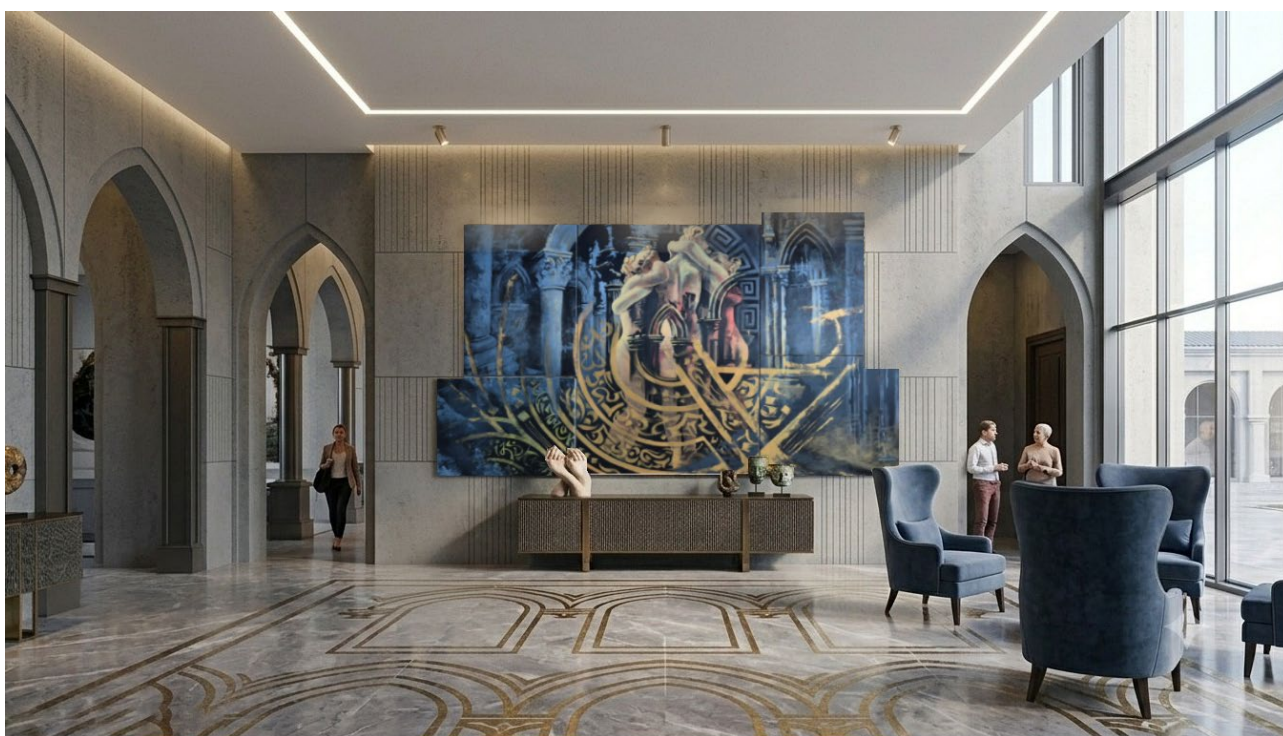
Іл.26. Боровська Анастасія. Проект бакалавра,
«Три Грації». Фрагмент. 2026

Іл. 27. Боровська Анастасія. Проект бакалавра,
«Три Грації». Фрагмент. 2026

Іл. 29. Боровська Анастасія. Проект бакалавра,
«Три Грації». Фрагмент. 2026

Іл. 30. Боровська Анастасія. Проект бакалавра
«Три Грації». 2026